

Vergaderjaar 1983–1984

11 270

Vervanging van de Wet van 27 april 1984, Stb. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen)

Nr. 129

ZESDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 17 oktober 1983

Het derde nader gewijzigd ontwerp van wet wordt gewijzigd als volgt.

A

In artikel 1, eerste lid, wordt na onderdeel k een onderdeel ingevoegd, luidende:

1. patiëntenvertrouwenspersoon: persoon die in een psychiatrisch ziekenhuis werkzaam is om, onafhankelijk van het bestuur en van personen in dienst van het ziekenhuis, aan patiënten in het ziekenhuis op hun verzoek advies en bijstand te verlenen in aangelegenheden, samenhangend met hun verblijf in het ziekenhuis.

B

Artikel 8 wordt gewijzigd als volgt.

– In het tweede lid, eerste volzin, vervalt «degene die het verzoek, bedoeld in artikel 3, eerste lid, heeft gedaan, of».

– Aan het vierde lid wordt toegevoegd: , onverminderd het bepaalde in de artikelen 46 en 47.

C

Artikel 15 wordt gewijzigd als volgt.

– In het tweede lid wordt in plaats van «overlegd» gelezen: overgelegd.

– Aan het zevende lid wordt toegevoegd: , onverminderd het bepaalde in de artikelen 46 en 47.

D

In artikel 19, eerste lid, wordt in plaats van «wordt gegeven voor de duur van» gelezen: heeft een geldigheidsduur van; aan het lid wordt toegevoegd: , onverminderd het bepaalde in de artikelen 46 en 47.

E

In artikel 20, zevende lid, wordt in plaats van «het vierde lid» gelezen: het zesde lid.

F

In artikel 23, eerste lid, wordt in plaats van «wordt gegeven voor de duur van» gelezen: heeft een geldigheidsduur van; aan het lid wordt toegevoegd: , onverminderd het bepaalde in de artikelen 46 en 47.

G

In artikel 25, vierde lid, eerste volzin, vervalt «zo mogelijk».

H

In artikel 27, derde lid, vervalt «of krachtens»; aan het lid wordt toegevoegd: , de kennisneming van daarin opgenomen gegevens en de verbetering van gegevens voor zover deze van feitelijke aard zijn.

I

In artikel 34, eerste lid, wordt in plaats van «De machtiging op eigen verzoek als bedoeld in artikel 32 wordt gegeven» gelezen: Onverminderd het bepaalde in de artikelen 46 en 47 wordt de machtiging op eigen verzoek als bedoeld in artikel 32 gegeven.

J

In artikel 35, derde lid, eerste volzin, wordt voor «de voorwerpen» ingevoegd: slechts.

K

Artikel 37 wordt gewijzigd als volgt:

– In het tweede lid wordt in plaats van «, alsmede met de naaste (familie)betrekkingen» gelezen: of, ingeval deze ontbreken, de naaste (familie)betrekkingen.

– In het vijfde lid, tweede volzin, wordt in plaats van «doch de patiënt, in staat zijn wil te bepalen ten aanzien van de behandeling, zich daartegen verzet» gelezen: doch de patiënt of, indien deze niet in staat is zijn wil met betrekking tot de behandeling te bepalen, de in het tweede lid met het oog op overleg aangewezen persoon of personen zich daartegen verzetten.

– In de derde volzin wordt in plaats van «indien» gelezen: voor zover.

– Het zesde lid wordt gelezen:

6. De geneesheer-directeur geeft uiterlijk bij het begin van een behandeling met toepassing van de derde volzin van het vijfde lid, daarvan kennis aan de inspecteur. Hij geeft voorts zo spoedig mogelijk na het begin van een zodanige behandeling daarvan kennis aan de in het tweede lid bedoelde personen.

L

In artikel 38, derde lid, wordt in plaats van «en de naaste (familie)betrekkingen» gelezen: of, ingeval deze ontbreken, de naaste (familie)betrekkingen.

M

In artikel 39, derde lid, onder b, en vierde lid, onder b, wordt in plaats van «ter handhaving van de orde in het ziekenhuis» telkens gelezen: ter voorkoming van verstoring van de orde in het ziekenhuis, zoals die in de huisregels is beschreven,.

N

Artikel 40, vierde lid, wordt gelezen:

4. Het bestuur kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.

O

Na artikel 41 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 41a 1. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gegeven met betrekking tot de taak en de bevoegdheden van de patiëntenvertrouwenspersoon.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat het bestuur van een psychiatrisch ziekenhuis, behorende tot een bij de maatregel aan te wijzen categorie, ervoor zorg draagt dat een patiënt op wie hoofdstuk II toepassing heeft gevonden, kan worden bijgestaan door een patiëntenvertrouwenspersoon.

P

In artikel 42, tweede lid, wordt in plaats van «of 40, tweede lid,» gelezen: 40, tweede lid, of 41a, eerste of tweede lid.

Q

Artikel 43 wordt gewijzigd als volgt.

– In het vierde lid wordt in plaats van «de andere voorschriften» gelezen: de andere voorwaarden.

– Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. De geneesheer-directeur verschaft aan de patiënt bij het verlenen van het verlof een schriftelijke verklaring, inhoudende dat aan hem verlof is verleend.

R

Artikel 45 wordt gewijzigd als volgt.

– In het eerste lid, eerste volzin, wordt in plaats van «de psychiatrisch ziekenhuis» gelezen: het psychiatrisch ziekenhuis.

– In het tweede lid, eerste volzin, wordt in plaats van «en vierde en vijfde lid» gelezen: vierde, vijfde en zesde lid.

S

In artikel 46, tweede lid, eerste volzin, wordt in plaats van «en tweede lid, laatste volzin,» gelezen: , tweede lid, laatste volzin, en zesde lid,.

T

In artikel 47, eerste lid, tweede volzin, en zevende lid, wordt in plaats van «van een eerste machtiging tot voortgezet verblijf of van een machtiging tot voortgezet verblijf» telkens gelezen: van een eerste machtiging tot voortgezet verblijf.

U

In artikel 48 wordt na «Onze Minister» ingevoegd: in overeenstemming met Onze Minister van Justitie.

V

Artikel 54 wordt gewijzigd als volgt.

– Aan het tweede lid wordt toegevoegd:

- c. ontvangen of afgegeven geneeskundige verklaringen als bedoeld in de artikelen 8, derde lid, 14, derde lid, 25, zevende lid, en 33, derde lid.
- In het derde lid wordt na «uittreksels» ingevoegd: , alsmede afschriften van de in het tweede lid, onder c, bedoelde verklaringen.
 - In het vierde lid vervalt «of krachtens»; aan het lid wordt toegevoegd: , de kennisneming van daarin opgenomen gegevens en daarbij overeenkomstig het derde lid bewaarde stukken, alsmede de verbetering van gegevens voor zover deze van feitelijke aard zijn.

W

Artikel 56 wordt gewijzigd als volgt.

- In het derde lid wordt in plaats van «hen» gelezen: hun.
- In het vierde lid vervalt «of krachtens»; aan het lid wordt toegevoegd: , de kennisneming van daarin opgenomen gegevens en de verbetering van gegevens voor zover deze van feitelijke aard zijn.

X

Artikel 60 wordt gewijzigd als volgt.

- Het eerste lid wordt gelezen:
 1. Het openbaar ministerie is belast met de tenuitvoerlegging van de krachtens deze wet gegeven rechterlijke beschikkingen op vorderingen, ingesteld naar aanleiding van een daartoe ontvangen verzoek als bedoeld in hoofdstuk II, §§ 1 tot en met 4, dan wel zonder daaraan voorafgaand verzoek. Het openbaar ministerie is voor zover nodig voorts belast met de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beschikkingen op vorderingen, ingesteld op een verzoek als bedoeld in artikel 32.
- In het tweede lid, eerste volzin, vervalt «zo mogelijk en nodig».

Toelichting

De in de onderhavige nota opgenomen wijzigingen vloeien vrijwel alle voort uit toezeggingen, gedaan tijdens de vergaderingen van de bijzondere commissie voor dit wetsontwerp op 26 september en 10 oktober 1983. Ter zake zij het volgende opgemerkt.

A, O en P

Deze wijzigingen vloeien voort uit de toezegging, na te gaan in hoeverre in dit wetsontwerp een regeling inzake de patiëntenvertrouwenspersoon een plaats zou kunnen krijgen, met behoud van de flexibiliteit die met het oog op het experimentele stadium waarin de ontwikkelingen zich thans bevinden, nodig is. De regeling is aldus opgezet, dat in artikel 1 een definitie van «patiëntenvertrouwenspersoon» wordt opgenomen; daardoor worden reeds enigermate de aard en de positie van deze functionaris vastgelegd. Het overige wordt overgelaten aan een uitwerking bij algemene maatregel van bestuur. Daartoe wordt ingevoegd een nieuw artikel 41a.

Ingevolge het eerste lid dienen de taak en de bevoegdheden van de patiëntenvertrouwenspersoon bij algemene maatregel van bestuur te worden geregeld. Deze regels zullen ook gelden voor patiëntenvertrouwenspersonen die in psychiatrische ziekenhuizen in de zin van dit ontwerp werkzaam zijn, waarvoor het tweede lid (nog) geen toepassing heeft gevonden. Over de inhoud van deze regels valt thans nog weinig te zeggen. In elk geval zullen zij de inzage van stukken en de bijstand bij interne procedures betreffen.

Ingevolge het tweede lid kunnen categorieën van psychiatrische ziekenhuizen worden aangewezen, waar een patiëntenvertrouwenspersoon moet zijn. Naar verwachting zal daaraan niet bij alle psychiatrische ziekenhuizen in de zin van dit wetsontwerp behoefte zijn. Bij zwakzinnigeninrichtingen

en psychiatrisch-geriatische instellingen zal de thans voorziene rechtsfiguur van patiëntenvertrouwenspersonen reeds daarom niet voldoende kunnen functioneren, omdat de daarin opgenomen patiënten in vele gevallen niet in staat zijn zelf om advies en bijstand te verzoeken. Onderzocht wordt nog op welke wijze in deze ziekenhuizen aan de advies- en bijstandfunctie vorm moet worden gegeven.

Opgemerkt zij nog, dat dit wetsontwerp uitsluitend de bijstand door patiëntenvertrouwenspersonen regelt aan patiënten die met toepassing van dit ontwerp zijn opgenomen, en aan de daarmee in artikel 49 gelijkgestelde patiënten. Dit laat onverlet de bevoegdheid van de patiëntenvertrouwenspersoon om aan vrijwillig opgenomen patiënten advies en bijstand te verlenen.

B, C, D, F en I

Het stelsel van het wetsontwerp houdt in dat de looptijd van rechterlijke machtigingen het karakter van een maximum heeft: als stoornis en gevaar niet meer beide aanwezig zijn of als zich de gelegenheid voordoet het gevaar buiten het ziekenhuis af te wenden, *moet* op grond van artikel 46 ontslag als gedwongen patiënt worden gegeven, ook al is de geldigheidsduur van de machtiging nog niet verstreken. De geneesheer-directeur is daartoe ambtshalve verplicht; de patiënt en anderen kunnen ontslag bewerkstelligen, zo nodig via de rechter.

De voorgestelde aanvullingen strekken er in hoofdzaak toe dit stelsel – waarvan de samenstellende delen over verschillende hoofdstukken zijn verspreid – door een verwijzing te verduidelijken.

In de artikelen 19 en 23 is voorts de terminologie inzake de geldigheidsduur van de machtigingen in overeenstemming gebracht met die in de artikelen 8 en 15.

In artikel 8 is een wijziging aangebracht in verband met de wijziging van artikel 60, eerste lid. Verwezen zij naar de toelichting op onderdeel X.

In artikel 15, tweede lid, is tenslotte nog een redactionele verbetering aangebracht.

E

Deze wijziging strekt tot aanpassing van een verwijzing, noodzakelijk geworden door de vijfde nota van wijzigingen.

G en X

De wijziging van artikel 25 en de tweede wijziging van artikel 60 leiden ertoe dat de tenuitvoerlegging van opnemingen nu altijd met bijstand van deskundigen zal moeten gebeuren.

De eerste wijziging van artikel 60 is voortgekomen uit de aan de kamer-commissie toegezegde heroverweging van «het vrijblijvende karakter» van de rechterlijke machtigingen. Deze heroverweging heeft de ondergetekenden tot de slotsom gebracht dat, als de omstandigheden eenmaal zodanig zijn dat de rechter tot een gedwongen opneming machtigt, de uitvoering van die machtiging niet aan de familieleden die de machtiging hebben gevraagd moet worden overgelaten. Tenuitvoerlegging behoort dan door het openbaar ministerie te geschieden.

H

Voor deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting bij de onderdelen V en W.

J

Het bleek mogelijk met een kleine tekstwijziging artikel 35, derde lid, als patiëntenrecht te formuleren en aldus verplaatsing van deze bepaling naar een ander hoofdstuk te voorkomen. Artikel 35, derde lid, impliceert nu dat de patiënt het recht heeft alles bij zich te houden wat niet gevaarlijk is voor zijn veiligheid en de goede gang van zaken in het ziekenhuis.

K

De eerste wijziging van artikel 37 strekt tot het beperken van de kring van personen met wie, als de patiënt zijn wil niet kan bepalen, overleg moet worden gevoerd. Alleen als er geen echtgenoot en wettelijke vertegenwoordiger zijn, dient met de naaste betrekkingen te worden overlegd.

De tweede wijziging heeft betrekking op het vijfde lid. Zij strekt er in de eerste plaats toe in een situatie waarin de patiënt tijdens de behandeling zijn wil niet of niet meer kan bepalen, aan degenen die dan, indien nog geen behandelingsplan zou zijn overeengekomen, zouden moeten instemmen met het behandelingsplan, het recht te geven zich tegen verdere behandeling te verzetten, met als gevolg dat dan geen behandeling meer kan worden toegepast (behoudens ingeval de omstandigheden, genoemd in de derde volzin van het vijfde lid, zich voordoen). Bij nader inzien lijken er goede redenen te bestaan om aan de betrokkenen in gevallen waarin de patiënt tot het doen ophouden van de behandeling niet meer in staat is, het recht te geven een behandeling, waarin zij geen vertrouwen (meer) hebben, te doen eindigen. Daarbij moet bedacht worden dat het dan zal gaan om behandelingen waarvan de behandelaar ten opzichte van de betrokkenen de zin niet voldoende overtuigend weet aan te tonen.

Voorts strekt deze wijziging ertoe de derde volzin van het vijfde lid nog restrictiever te formuleren. De term «voor zover» omvat zowel «indien» als «zolang».

De derde wijziging brengt teweeg, dat de inspecteur uiterlijk op het moment waarop met de gedwongen behandeling wordt begonnen, wordt ingelicht. Meestal zal dat inlichten vooraf kunnen gebeuren, met name als er enige tijd verloopt tussen de besluitvorming over een gedwongen behandeling en het begin ervan. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat het informeren van de inspecteur niet kan worden uitgelegd als het vragen om dienst (al dan niet stilzwijgende) toestemming. Daarop wijst ook het feit dat het desnoods voldoende is, dat de inspecteur wordt ingelicht op het moment waarop de gedwongen behandeling feitelijk begint.

L

Het ligt voor de hand dat in artikel 38, derde lid, dezelfde wijziging wordt aangebracht als in artikel 37, tweede lid (onderdeel K).

M

De wijzigingen, aangebracht in artikel 39, beogen een afbakening te bewerkstelligen van het begrip «orde in het ziekenhuis», dat ook naar onze mening voor verschillende uitleg vatbaar is. Het lijkt wenselijk en ook mogelijk in de huisregels een globale beschrijving te geven van de orde die in het ziekenhuis wordt nagestreefd. Wel moet gewaakt worden tegen een te zeer gedetailleerde beschrijving daarvan, omdat dan de huisregels onleesbaar en voor de betrokkenen onhanteerbaar zouden worden. Het moet voorts onmogelijk worden geacht in de huisregel alle gevallen aan te geven waarin ter handhaving van de orde in het ziekenhuis zal worden opgetreden; daarvoor zouden alle mogelijke en onmogelijke verstoringen tevoren moeten zijn onderkend. Om die reden is de term «handhaving» uit het artikel geschrapt. De beschrijving van de orde in de huisregels, zoals

thans in het artikel voorzien, zal een goed toetsingskader kunnen bieden voor beperkende beslissingen op die grond, genomen door het personeel van het ziekenhuis.

N

De wijziging van het vierde lid van artikel 40 strekt ertoe duidelijk vast te leggen dat de beslissing waartegen de klacht is gericht, kan worden geschorst. De oude tekst sloot dat weliswaar niet uit (bepaald werd slechts dat de loutere indiening van de klacht niet reeds tot schorsing leidde), maar kon door zijn absolute formulering tot misverstanden leiden. Tegen een schorsingsbevoegdheid als zodanig kan geen doorslaggevend bezwaar bestaan, omdat het bestuur ook het zwaardere middel van vernietiging van de bestreden beslissing kan hanteren.

Wel gaan wij ervan uit dat van de schorsingsbevoegdheid door het bestuur een omzichtig gebruik zal worden gemaakt en dat niet zonder overleg met de deskundigen, in het ziekenhuis aanwezig, tot schorsing zal worden overgegaan. Schorsing van een beslissing die onderdeel uitmaakt van een lopende behandeling, kan immers ernstige gevolgen voor de patiënt hebben. Het ligt in het voornemen in de algemene maatregel van bestuur op grond van het tweede lid ook waarborgen op te nemen voor een verantwoord gebruik van de schorsingsbevoegdheid. In de gevallen waarin een commissie met de klachtenbehandeling wordt belast, kan zulks mede geschieden door in die commissie deskundigen ter zake van de behandeling op te nemen; de te stellen regels zullen daarop mede gericht zijn.

Nu de schorsingsbevoegdheid in het vierde lid uitdrukkelijk is toegekend, impliceert dit dat de bestreden beslissing niet van rechtswege wordt geschorst door het indienen van de klacht; aan de oude tekst van het vierde lid bestaat daarom geen behoefte meer.

Q, R en S

De wijziging van de artikelen 43, 45 en 46 strekt er in hoofdzaak toe te bepalen dat een patiënt die met verlof, voorwaardelijk ontslag of ontslag gaat, daarvan een schriftelijk bewijs meekrijgt. Zulks is thans bij verlof eveneens gebruikelijk («verlofpas»). Een zodanig bewijs (waarin noch een motivering van het verlof, noch een opsomming van eventuele voorwaarden wordt opgenomen) geeft de betrokkene ten opzichte van derden de nodige zekerheid. Om die reden is opname in het wetsontwerp van de verplichting voor de geneesheer-directeur van het ziekenhuis om bij het verlenen van verlof of (voorwaardelijk) ontslag een dergelijk bewijsmiddel te verschaffen, bij nader inzien zeer wel op zijn plaats.

De wijziging in het vierde lid van artikel 43 bewerkstelligt de eenheid van terminologie binnen die bepaling.

T

De wijziging, aangebracht in artikel 47 behelst een redactionele verduidelijking: na de eerste machtiging komen zo nodig de «latere» machtigingen, zoals ook artikel 24 vermeldt.

U

Het mede-betrekken van de Minister van Justitie bij uitvoeringsbesluiten op grond van dit hoofdstuk is wenselijk, omdat die besluiten de taken van de officier van justitie (men zie de artikelen 43, tweede lid, 45, eerste lid, en 47, derde lid e.v.) kunnen betreffen.

De eerste en tweede wijziging van artikel 54 strekken ertoe te bepalen dat in het patiëntendossier aantekening wordt gehouden van de geneeskundige verklaringen met betrekking tot de patiënt en dat afschriften daarvan, ongeacht of de verklaringen afkomstig zijn van artsen in of buiten het ziekenhuis, bij het patiëntendossier worden bewaard. Dit is zowel van belang voor de volledigheid van het patiëntendossier als voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer; de te dezer zake op grond van het vierde lid te stellen regels hebben mede op deze afschriften betrekking.

De derde wijziging van artikel 54, evenals de wijziging van artikel 27 en de tweede wijziging van artikel 56, beoogt in de eerste plaats de mogelijkheid van subdelegatie bij de regels inzake de persoonlijke levenssfeer uit te sluiten in verband met de gevoeligheid van het onderwerp. Voorts is bepaald dat de te stellen regels mede het inzage- en correctierecht dienen betreffen. Deze regels zullen mede betrekking moeten hebben op de inzage door de patiënt van de te zijnen aanzien afgegeven geneeskundige verklaringen (artikel 54). Het lijkt zinvoller de kennisneming door de patiënt van geneeskundige verklaringen op deze wijze te regelen dan door voor te schrijven dat hem op het moment van de opname (wanneer hij in een toestand van grote verwarring kan zijn) een afschrift moet worden verstrekt.

X

Deze wijziging is hierboven toegelicht bij onderdeel G.

De staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
J. P. van der Reijden

De minister van Justitie,
F. Korthals-Altes